ROZSUDEK SOUDU (prvního senátu)

10. března 2009 *

Ve věci T-68/05,

**Aker Warnow Werft GmbH,** se sídlem v Rostocku (Německo),

**Kvaerner ASA,** se sídlem v Oslu (Norsko),

původně zastoupené M. Schüttem, avocat, a B. Immenkamp, solicitor, poté M. Schüttem,

žalobkyně,

* Jednací jazyk: angličtina.

proti

**Komisi Evropských společenství,** zastoupené L. Flynnem a V. Kreuschitzem, jako zmocněnci,

žalované,

jejímž předmětem je žaloba na neplatnost rozhodnutí Komise 2005/374/ES ze dne 20. října 2004 o státní podpoře poskytnuté Německem loděnici Kvaerner Warnow Werft (Úř. věst. L 120, s. 21),

SOUD PRVNÍHO STUPNĚ
EVROPSKÝCH SPOLEČENSTVÍ (první senát),

ve složení V. Tiili (zpravodaj), předseda, F. Dehousse a I. Wiszniewska-Białecka, soudci,

vedoucí soudní kanceláře: K. Pocheć, rada,

s přihlédnutím k písemné části řízení a po jednání konaném dne 11. března 2008,

vydává tento

## Rozsudek

### Právní rámec a skutkový základ sporu

1 Dne 21. prosince 1990 přijala Rada směrnici 90/684/EHS o podpoře lodního stavitelství (Úř. věst. L 380, s. 27; citace z uvedené směrnice použité v textu tohoto rozsudku jsou neoficiálním překladem). Tato směrnice stanovila možnost poskytnout na základě určitých podmínek státní podpory jednak na provoz, a jednak na restrukturalizaci podniků, které staví a přestavují lodě (dále jen „loděnice“) a nacházejí se na území Evropského společenství.

2 Co se týče provozních podpor, o které jako jediné se jedná v rámci této žaloby, čl. 4 odst. 1 směrnice 90/684 stanoví, že „[p]odpory na výrobu ve prospěch [loděnic] mohou být považovány za slučitelné se společným trhem, jestliže celková částka podpory poskytnuté v rámci jedné smlouvy [na stavbu a přestavbu lodí] nepřevýší, coby subvenční ekvivalent, společnou horní hranici vyjádřenou jako procento smluvní hodnoty před poskytnutím podpory“. Dále podle čl. 11 odst. 2 písm. a) uvedené směrnice jsou členské státy povinny oznámit Komisi všechny nové nebo existující režimy podpor, na které se vztahuje směrnice 90/684, před jejich zavedením.

3 Dopisy ze dne 24. května a 4. června 1991 oznámila Spolková republika Německo Komisi v souladu s čl. 11 odst. 2 písm. a) směrnice 90/684 režimy podpor týkající se loděnic, které se nacházely na německém území, a zejména těch, které se nacházely na území bývalé Německé demokratické republiky.

4 Rozhodnutím ze dne 13. září 1991 určeným Spolkové republice Německo (dále jen „rozhodnutí ze dne 13. září 1991“) rozhodla Komise nevznést námitky vůči oznámeným režimům podpor. V uvedeném rozhodnutí Komise měla zejména za to, co se týče „podpor na výrobu souvisejících se smlouvami“ uvedených v čl. 4 odst. 1 směrnice 90/684, že „podle programu podpor určených k boji proti konkurenci, [všechny] německé loděnice [mohou] využívat dotace představující 9,5 % smluvní hodnoty (8,7 % smluvní hodnoty před poskytnutím podpory), pokud tyto loděnice soutěží s loděnicemi z jiných zemí, ve kterých jsou vypláceny vyšší dotace“. Rozhodnutí ze dne 13. září 1991 nahradilo rozhodnutí, které Komise přijala dopisem ze dne 2. prosince 1987 a které schvalovalo, aby Spolková republika Německo poskytla německým loděnicím podporu určenou k boji proti konkurenci (Wettbewerbshilfe, dále jen „podpora konkurenceschopnosti“).

5 Dne 20. července 1992 přijala Rada směrnici 92/68/EHS, kterou se mění směrnice 90/684 (Úř. věst. L 219, s. 54; citace z uvedené směrnice použité v textu tohoto rozsudku jsou neoficiálním překladem). Směrnice 92/68 měla za cíl umožnit pouze loděnicím nacházejícím se na území bývalé Německé demokratické republiky využívat horní hranice podpor, která byla vyšší než hranice stanovená ve směrnici 90/684, a zjednodušit jejich restrukturalizaci snižováním přebytečné kapacity na světovém trhu lodního stavitelství.

6 Směrnice 92/68 vkládá do směrnice 90/684 čl. 10a odst. 1 až 3, který stanoví následující:

„1. S výjimkou čl. 4 odst. 6 a 7 se kapitola II [týkající se provozních podpor] nevztahuje na stavbu a přestavbu lodí loděnicemi provozujícími činnost na území bývalé Německé demokratické republiky ke dni 1. července 1990.

2. Do 31. prosince 1993 mohou být považovány za slučitelné se společným trhem provozní podpory ve prospěch stavby a přestavby lodí loděnicemi uvedené v odst. 1, pokud:

a) podpory určené k usnadnění uskutečnění operací v těchto loděnicích během této doby nepřekročí u žádné z těchto loděnic horní hranici rovnající se 36 % referenčního ročního obratu vypočítaného na základě tří let stavby a přestavby lodí po restrukturalizaci; tyto podpory musí být vyplaceny do 31. prosince 1993;

b) žádná další podpora na výrobu nebude poskytnuta na smlouvy podepsané v období od 1. července 1990 do 31. prosince 1993;

c) [Spolková republika Německo] souhlasí s tím, že provede v souladu s rozvrhem schváleným Komisí, nejpozději však do 31. prosince 1995, skutečné a nevratné snížení kapacity rovnající se 40 % čisté kapacity existující ke dni 1. července 1990, která byla 545 000 [kompenzované hrubé prostornosti];

d) [Spolková republika Německo] prokáže Komisi ve formě výročních zpráv vyhotovených nezávislým auditorem, že podpory byly vyplaceny pouze na činnosti loděnic, které se nacházejí na území bývalé Německé demokratické republiky; první z těchto zpráv bude Komisi zaslána nejpozději do konce února 1993;

3. Komise zajistí, aby podpory uvedené v tomto článku nenarušily obchod v míře, která je v rozporu se společným zájmem."

7 Na základě smlouvy ze dne 7. října 1992 (dále jen „smlouva o koupi"), uzavřené po nabídkovém řízení, po kterém následovala výlučná jednání, Treuhandanstalt (dále jen „THA"), veřejnoprávní organizace pověřená restrukturalizací a privatizací loděnic nacházejících se na území bývalé Německé demokratické republiky, převedla vlastnické

právo k východoněmecké loděnici Neue Warnow Werft, právnímu předchůdci Kvaerner Warnow Werft (dále jen „KWW“), na norskou skupinu Kvaerner. KWW se tím stala Aker Warnow Werft.

8 Dne 30. října 1992 oznámila Spolková republika Německo Komisi smlouvu o koupi a zejména pak předběžný plán vyplácení státních podpor, které měly umožnit KWW restrukturalizovat loděnici. Z článků 7 a 12 smlouvy o koupi v zásadě vyplývá, že státní podpory, které byly určeny ve prospěch KWW na restrukturalizaci loděnice Warnow Werft, měly být vyplaceny ve splátkách a že jejich vyplacení bylo podmíněno předchozím souhlasem Komise.

9 Rozhodnutím ze dne 10. února 1993, určeným Spolkové republice Německo, rozhodla Komise, zejména na základě článku 4 směrnice 90/684, že nevznese námitky vůči změnám režimu podpor konkurenceschopnosti, který Komise schválila ve svém rozhodnutí ze dne 13. září 1991.

10 Ve svém rozhodnutí ze dne 10. února 1993 připomíná Komise horní hranice dotací schválené ve svém rozhodnutí ze dne 13. září 1991.

11 Rozhodnutími ze dne 3. března 1993 (dále jen „první rozhodnutí o schválení“), 17. ledna 1994 (dále jen „druhé rozhodnutí o schválení“), 20. února 1995, 18. října 1995 a 11. prosince 1995, určenými Spolkové republice Německo, schválila Komise, v souladu se směrnicí 90/684, ve znění směrnice 92/68, aby byly společnosti KWW poskytnuty podpory ve splátkách jednak na provoz, a jednak na restrukturalizaci loděnice Warnow Werft.

12 Pouze první a druhé rozhodnutí o schválení jsou relevantní, pokud jde o provozní podpory přiznané společnosti KWW.

13 První rozhodnutí o schválení stanovilo, pokud jde o provozní podpory přiznané KWW, zejména následující:

„Dne 20. července 1992 přijala Rada směrnici [92/68], kterou se mění směrnice [90/984] o podporách na stavbu lodí. Nová směrnice [92/68] stanoví výjimku ze systému provozních podpor ve prospěch loděnic bývalé [Německé demokratické republiky] s cílem uskutečnit restrukturalizaci, která je nadále naléhavá, za účelem obnovení jejich konkurenceschopnosti.

Pokud jde o privatizaci [loděnice Warnow Werft], Komise získala od německé vlády konečné znění [smlouvy o koupi], spolu s vysvětlením. Během jednání dne 2. února 1993 německé orgány předložily dodatečná upřesnění. Komise tak mohla shromáždit informace nezbytné pro určení, zda byly splněny podmínky přiznání zvláštního režimu směrnice [92/68] v případě [loděnice Warnow Werft] […]

Když Komise schválila tuto výjimku, ujistila Radu, že využije svých pravomocí kontroly a dohledu k tomu, aby loděnice [nacházející se na území bývalé Německé demokratické republiky] získaly pouze podpory, které jsou zcela nezbytné na jejich restrukturalizaci.

[…]

[K]omise rozhodla, v souladu s ustanoveními směrnice [90/684] v oblasti lodního stavitelství a směrnice [92/68], že nevznese námitky proti vyplacení první splátky podpory [loděnici Warnow Werft] v Německu. Tato splátka se skládá z:

– 45 500 000 [německých marek] provozní podpory, 11 700 000 [německých marek] jakožto náhrady části ztrát vyplývajících ze [smluv o stavbě lodí], uzavřených po 1. červenci 1990, které se v současnosti provádějí, a 6 100 000 [německých marek] podpory konkurenceschopnosti, jakož i z platby 27 750 000 [německých marek] jakožto kapitálového vkladu.

[…]“

14 Druhé rozhodnutí o schválení stanovilo, pokud jde o provozní podpory přiznané KWW, zejména následující:

„Vzhledem k současným závazkům německé vlády, [pokud jde o výrobní kapacitu loděnice Warnow Werft], [K]omise […] rozhodla, v souladu se směrnicí [90/684] o podpoře lodního stavitelství a směrnicí [92/68], kterou se mění směrnice [90/684], že nevznese námitky proti vyplacení druhé splátky podpory [loděnici Warnow Werft] v Německu; tato splátka se skládá z:

– 617 100 000 [německých marek] provozní podpory, z níž 113 500 000 [německých marek] bude uhrazeno v hotovosti; v posledně uvedené částce je zahrnuto 66 900 000 [německých marek] podpory konkurenceschopnosti a 46 600 000 [německých marek] na pokrytí části ztrát vyplývajících ze smluv [o stavbě lodí], podepsaných po 1. červenci 1990. Tato provozní podpora je vyšší než podpory, které mohou být vyplaceny loděnici [Warnow Werft] na smlouvy uzavřené do 31. prosince 1993.

[…]“

15 Dne 8. července 1999 přijala Komise rozhodnutí 1999/675/ES o státních podporách poskytnutých Spolkovou republikou Německo KWW (Úř. věst. L 274, s. 23; citace z uvedeného rozhodnutí použité v textu tohoto rozsudku jsou neoficiálním překladem). Uvedené rozhodnutí bylo změněno rozhodnutím Komise 2000/416/ES ze dne 29. března 2000 (Úř. věst. L 156, s. 39), ve kterém Komise v podstatě dospěla k závěru, že vzhledem k tomu, že KWW přesáhla hranici výrobní kapacity povolenou pro rok 1998, podpory ve výši 82 200 000 německých marek (DEM), které jí byly poskytnuty, jsou neslučitelné se společným trhem.

16 Dne 15. února 2000 přijala Komise rozhodnutí 2000/336/ES o státních podporách poskytnutých Spolkovou republikou Německo KWW (Úř. věst. L 120, s. 12; citace z uvedeného rozhodnutí použité v textu tohoto rozsudku jsou neoficiálním překladem), ve kterém v podstatě dospěla k závěru, že vzhledem k tomu, že KWW přesáhla hranici výrobní kapacity povolenou rovněž pro rok 1997, podpory ve výši 12 600 000 DEM, které jí byly poskytnuty, jsou neslučitelné se společným trhem.

17 Dne 28. února 2002, ve svém rozsudku Kvaerner Warnow Werft v. Komise (T-227/99 a T-134/00, Recueil, s. II-1205), Soud zrušil tato dvě rozhodnutí Komise uvedená výše v bodech 15 a 16 v podstatě z důvodu, že Komise nesprávně posoudila pojem „omezení kapacity" jako omezení skutečné výroby. Dne 29. dubna 2004 zamítl Soudní dvůr ve svém rozsudku Komise v. Kvaerner Warnow Werft (C-181/02 P, Recueil, s. I-5703), kasační opravný prostředek, který podala Komise proti rozsudku Soudu prvního stupně.

18 Dne 20. října 2004 přijala Komise rozhodnutí 2005/374/ES o státní podpoře poskytnuté Německem loděnici Kvaerner Warnow Werft (Úř. věst. L 120, s. 21, dále jen „napadené rozhodnutí").

19 V bodech 1 a 2 odůvodnění napadeného rozhodnutí uvádí Komise, že si vyžádala od německých orgánů dne 16. června 1999 informace o původu finančních prostředků, které podle informací uveřejněných v německém tisku dne 12. června 1999 měly umožnit KWW, aby poskytla půjčku ve výši přibližně 205 000 000 eur společnosti Kvaerner. V tomto ohledu Komise upřesňuje, že účelem jejích žádostí bylo ověřit, zda

tyto finanční prostředky „nepocházejí z nadměrných plateb podpory, která byla [KWW] vyplacena […], nebo z jakékoli jiné složky podpory“.

20 Po provedení přezkumu Komise jednak konstatuje v bodě 127 odůvodnění napadeného rozhodnutí, že „peněžní pohyb [mezi KWW a Kvaerner] nebyl důsledkem nadbytečně vyplacené podpory poskytnuté během restrukturalizačního období do konce roku 1995“.

21 Krom toho Komise uvádí v bodech 120 a 121 odůvodnění napadeného rozhodnutí, že podle informací, které jí předložila Spolková republika Německo, obdržela KWW nadbytečnou státní podporu ve výši 25 999 000 DEM, která odpovídá rozdílu mezi celkovou částkou podpor, které KWW obdržela „během restrukturalizace“, tedy 430 100 000 DEM, a skutečnými ztrátami ze smluv o stavbě a přestavbě lodí, které KWW vznikly (dále jen „ztráty ze smluv“), tedy 404 101 000 DEM.

22 Komise v napadeném rozhodnutí došla k následujícímu závěru:

„*Článek 1*

Státní podpora poskytnutá [Spolkovou republikou Německo] ve prospěch společnosti [KWW] ve výši 13 293 077 EUR (25 999 000 DEM) není slučitelná se společným trhem.

*Článek 2*

1. [Spolková republika Německo] učiní všechna nezbytná opatření, aby od [KWW] vyžádala zpět protiprávně poskytnutou podporu uvedenou v článku 1.

[…]“

**Řízení a návrhová žádání účastnic řízení**

23 Návrhem došlým kanceláři Soudu dne 16. února 2005 podaly žalobkyně, Aker Warnow Werft GmbH a Kvaerner ASA, projednávanou žalobu.

24 Na základě zprávy soudce zpravodaje rozhodl Soud (první senát) zahájit ústní část řízení a v rámci organizačních procesních opatření stanovených v článku 64 jednacího řádu vyzval dopisy ze dne 6. prosince 2007 a 7. ledna 2008 účastnice řízení, aby odpověděly na písemné otázky a předložily určité dokumenty. Účastnice řízení vyhověly těmto žádostem ve stanovených lhůtách.

25 Dopisy došlými kanceláři Soudu dne 11. února 2008 požádaly žalobkyně, aby některé dokumenty, které předložila Komise v odpovědi na organizační procesní opatření přijatá Soudem, byly vyřazeny ze spisu z důvodu, že tyto dokumenty nejsou relevantní pro vyřešení sporu (dále jen „sporné dokumenty“). V dopise došlém kanceláři Soudu dne 19. února 2008 tvrdila Komise, že sporné dokumenty jsou relevantní proto, aby bylo možné odpovědět na organizační procesní opatření, která jí Soud zaslal.

26 Řeči účastnic řízení a jejich odpovědi na ústní otázky položené Soudem byly vyslechnuty na jednání, které se konalo dne 11. března 2008. Kromě toho Soud zamítl žádost žalobkyň, aby byly sporné dokumenty vyřazeny ze spisu, jelikož je předložila Komise v odpovědi na otázky, které jí položil. Konečně Soud požádal Komisi, aby předložila určité dokumenty ve lhůtě patnácti dnů. Komise vyhověla této žádosti dne 18. března 2008. Dopisem ze dne 8. dubna 2008 předložily žalobkyně svá vyjádření k uvedeným dokumentům.

27 Ústní část řízení byla ukončena dne 25. dubna 2008.

28 Žalobkyně navrhují, aby Soud:

– zrušil napadené rozhodnutí;

– uložil Komisi náhradu nákladů řízení.

29 Komise navrhuje, aby Soud:

– zamítl žalobu jako neopodstatněnou;

– uložil žalobkyním náhradu nákladů řízení.

**K věci samé**

30 Žalobkyně vznáší čtyři žalobní důvody na podporu své žaloby. První důvod vychází z nesprávného právního posouzení a zjevně nesprávného posouzení skutkového stavu, jelikož Komise neprávem zpochybnila v napadeném rozhodnutí existující podpory a nemohla nařídit jejich vymáhání. Druhý žalobní důvod vychází ze zjevně nesprávného posouzení skutkového stavu souvisejícího se skutečností, že KWW neobdržela žádnou nadbytečnou podporu, jelikož celková částka podpory přiznané k pokrytí ztrát ze smluv je ve skutečnosti nižší než částka skutečných ztrát, které vznikly z těchto důvodů. Třetí žalobní důvod vychází z porušení zásad právní jistoty a ochrany legitimních očekávání z důvodu opožděného zahájení řízení a chování Komise před jeho zahájením. Čtvrtý důvod, který je vznesen podpůrně, vychází ze zjevně nesprávného posouzení při určení částky podpory, která má být vrácena.

31 Úvodem je třeba uvést, že v rámci druhého žalobního důvodu žalobkyně Komisi v podstatě vytýkají, že došla k závěru, že KWW obdržela celkovou částku podpory ve výši 430 100 000 DEM, která odpovídá 450 000 000 DEM podpory na pokrytí ztrát ze smluv a 62 500 000 DEM podpory konkurenceschopnosti, po odečtení částky 82 400 000 DEM provozní podpory schválené Komisí, ale nevyplacené společnosti Kvaerner, k pokrytí jejích skutečných ztrát ze smluv ve výši 404 101 000 DEM. Druhý žalobní důvod lze rozdělit na dvě části.

32 V rámci první části žalobkyně v podstatě tvrdí, že z titulu ztrát ze smluv obdržela KWW podporu vyplacenou v hotovosti v celkové výši 58 300 000 DEM, jak vyplývá z prvního a druhého rozhodnutí o schválení, a nikoli 450 000 000 DEM, jak se domnívá Komise v napadeném rozhodnutí.

33 V rámci druhé části žalobkyně v podstatě tvrdí, že částka 62 500 000 DEM, kterou KWW obdržela jako náhradu za nevyplacenou podporu konkurenceschopnosti, by

neměla být zahrnuta do výpočtu celkové částky podpory poskytnuté na pokrytí ztrát ze smluv.

34 Vzhledem k tomu, že tyto dvě části mají prokázat, že celková částka podpory, kterou obdržela KWW na pokrytí svých ztrát ze smluv, nepřesahuje celkovou částku skutečných ztrát, které jí vznikly v této souvislosti, považuje Soud za vhodné zahájit svůj přezkum druhou částí druhého žalobního důvodu.

*K druhé části druhého žalobního důvodu, vycházející ze zjevně nesprávného posouzení při určení obdržené podpory, která může být zohledněna v napadeném rozhodnutí*

Argumenty účastnic řízení

35 Žalobkyně v podstatě tvrdí, že se Komise dopustila zjevně nesprávného posouzení tím, že zahrnula částku 62 500 000 DEM, přiznanou jako náhradu za podporu konkurenceschopnosti, která jí nebyla vyplacena, do celkové částky podpory, kterou KWW obdržela pouze za účelem pokrytí ztrát ze smluv. Za těchto podmínek je celková částka podpory obdržená na pokrytí jejích provozních ztrát, které souvisejí se smlouvami, nižší než výše jejích skutečných ztrát, které jí vznikly z tohoto důvodu, a proto KWW nebyla příjemcem žádné nadbytečné podpory.

36 Žalobkyně především tvrdí, že i když je podpora konkurenceschopnosti provozní podporou, není jejím cílem nahradit výlučně ztráty ze smluv, jak vyplývá z prvního a druhého rozhodnutí o schválení, jakož i z dokumentů oznámených Spolkovou republikou Německo Komisi. Podle žalobkyň bylo totiž cílem podpory konkurenceschopnosti umožnit, aby všechny loděnice na území Společenství zůstaly konkurenceschopné vzhledem k asijským loděnicím, které dostávají dotace, které mohou svou povahou narušit hospodářskou soutěž na světovém trhu lodního stavitelství.

Skutečnost, že částka podpory konkurenceschopnosti byla určena na základě částky stanovené ve smlouvách na stavbu lodí, ale neznamená, že přiznání uvedené podpory záviselo na ztrátách, které mohly vzniknout na základě uvedených smluv. Žalobkyně proto tvrdí, že KWW mohla bez omezení určit podporu konkurenceschopnosti ke krytí jiných provozních výdajů, než byly ztráty vyvolané smlouvami.

37 Mimoto žalobkyně v odpovědi na písemné otázky Soudu poznamenávají, že podpora konkurenceschopnosti byla schválena v souladu s článkem 4 směrnice 90/684 a pokyny pro přiznání podpor konkurenceschopnosti loděnic nacházejících se v Německu na území uvedeném v článku 3 Dohody o sjednocení (Richtlinen für die Gewährung von Wettbeverbshilfen an Werften in der Bundesrepublik Deutschland auf dem in Artikel 3 des Einigungsvertrages genannten Gebiet, dále jen „německé pokyny“) ze dne 22. července 1991 (Bundesanzeiger 1991, s. 5153). Žalobkyně tvrdí, že uvedené pokyny byly oznámeny a schváleny Komisí. Vyplývá z nich totiž zejména, že ať byla podpora konkurenceschopnosti přiznána v závislosti na uzavření smluv o stavbě lodí, či nikoli, mohla být určena na pokrytí jiných provozních výdajů, než byly ztráty vyvolané uvedenými smlouvami.

38 Konečně žalobkyně tvrdí, že podpora konkurenceschopnosti je paušální částkou, která nemohla být předmětem žádného navrácení. Jednak poznamenávají, že německé pokyny výslovně stanovily, že přiznaná podpora konkurenceschopnosti je nevratná. A dále tvrdí, že podpora konkurenceschopnosti, která byla přiznána KWW, nebyla použita k pokrytí ztrát ze smluv, ale že byla určena z účetního hlediska na rezervy KWW, které byly sníženy dalšími náklady na provoz.

39 Komise odpovídá, že se nedopustila omylu tím, že zahrnula částku podpory obdržené z titulu podpory konkurenceschopnosti do celkové částky podpor, které obdržela KWW na pokrytí ztrát ze smluv, jelikož, jak konstatovala v bodech 94 až 96 odůvodnění napadeného rozhodnutí, podpora konkurenceschopnosti byla jednak schválena pro

účely pokrytí „ztrát během restrukturalizace“, a jednak „představovala příjem“, který umožnil KWW snížit její ztráty ze smluv, a tedy její potřebu provozní podpory.

40 Kromě toho Komise v odpovědi na písemné a ústní otázky Soudu tvrdí, že podpora konkurenceschopnosti byla poskytnuta v souladu s článkem 4 směrnice 90/684 a měla za cíl umožnit všem loděnicím nacházejícím se na území Společenství bojovat proti nekalosoutěžním praktikám některých asijských zemí, které dotují loděnice nacházející se na jejich území. Komise jednak v tomto ohledu upřesňuje, že i když nebylo nezbytné, aby KWW vznikly ztráty ze smluv, aby mohla využít podpory konkurenceschopnosti, nemění to nic na skutečnosti, že tato podpora byla vypočtena na základě prodejní ceny stanovené v každé uzavřené smlouvě na stavbu lodí. Proto mělo, podle Komise, přiznání uvedené podpory za následek snížení ztrát ze smluv. Krom toho se Komise domnívá, že podpora konkurenceschopnosti měla být zohledněná v celkové částce podpor přiznaných pouze z titulu ztrát ze smluv, jelikož z dopisu, který jí zaslala Spolková republika Německo dne 27. listopadu 1992, vyplývá, že KWW souhlasila s přijetím částky 450 000 000 DEM podpory z titulu ztrát ze smluv, a nikoli částky 569 600 000 DEM, jak bylo původně zamýšleno ze strany THA a Kvaerner během jejich výlučných jednání, pouze z důvodu, že podpora konkurenceschopnosti jí bude přiznána také na pokrytí jejích ztrát ze smluv.

Závěry Soudu

41 Žalobkyně v podstatě tvrdí, že se Komise dopustila zjevně nesprávného posouzení tím, že zahrnula do celkové částky podpory obdržené za účelem pokrytí ztrát ze smluv částku 62 500 000 DEM, přiznanou z titulu náhrady za podporu konkurenceschopnosti, která jí nebyla vyplacena.

42 Podle ustálené judikatury, aby bylo prokázáno, že se Komise dopustila zjevně nesprávného posouzení skutkového stavu, které může odůvodnit zrušení napadeného

rozhodnutí, musí být důkazy předložené žalobkyní dostatečné k tomu, aby zbavily hodnověrnosti posouzení skutkového stavu uvedená v dotčeném rozhodnutí (rozsudek Soudu ze dne 12. prosince 1996, AIUFFASS a AKT v. Komise, T-380/94, Recueil, s. II-2169, bod 59).

43 V projednávané věci je třeba úvodem uvést, že Komise v napadeném rozhodnutí provedla odůvodnění ve třech etapách, aby došla k závěru, že KWW obdržela podporu ve výši 25 999 000 DEM, kvalifikovanou jako nadbytečnou vzhledem k částce jejích skutečných ztrát ze smluv.

44 Zaprvé Komise poté, co v bodech 13 až 19 odůvodnění napadeného rozhodnutí připomněla jednotlivé složky podpor schválených na základě zejména prvního a druhého rozhodnutí o schválení, uvádí v bodě 118 odůvodnění napadeného rozhodnutí, že vycházela ze zprávy auditora KWW, která se týká využití podpory do 31. prosince 1995, kterou oznámila Spolková republika Německo Komisi dne 9. července 1996 (dále jen „zpráva ze dne 9. července 1996“), aby konstatovala, že KWW obdržela následující podpory:

– 450 000 000 DEM na pokrytí ztrát ze smluv;

– 62 500 000 DEM jako náhradu v důsledku toho, že KWW nebyla vyplacena podpora konkurenceschopnosti.

45 Pokud jde o částku 62 500 000 DEM obdrženou z titulu náhrady za nevyplacenou podporu konkurenceschopnosti, z bodu 116 odůvodnění napadeného rozhodnutí vyplývá, že Komise došla k závěru, že podpora konkurenceschopnosti byla schválena v prvním a druhém rozhodnutí o schválení v celkové výši 73 000 000 DEM, ale že část uvedené částky, tedy 10 500 000 DEM, nebyla nakonec společnosti KWW přiznána a byla jí vyplacena pouze částka 62 500 000 DEM.

46 Dále Komise v bodech 91 a 117 odůvodnění napadeného rozhodnutí poznamenává, že KWW nebyla povinna provádět některé smlouvy týkající se určitých typů plavidel („Kassettenschiffe“) a že v důsledku toho neobdržela z tohoto titulu žádnou podporu. Komise uvádí, že tedy nezohlednila v napadeném rozhodnutí podporu, kterou schválila až do částky, která odpovídá uvedeným smlouvám, tedy 34 600 000 DEM, která byla součástí celkové provozní podpory ve výši 617 100 000 DEM schválené v druhém rozhodnutí o schválení.

47 Komise tak konstatuje v bodě 118 odůvodnění napadeného rozhodnutí, že žalobkyně obdržely „během restrukturalizace“ celkovou částku podpory ve výši 512 500 000 DEM, která odpovídá 450 000 000 DEM na pokrytí ztrát ze smluv a 62 500 000 DEM z titulu náhrady za podporu konkurenceschopnosti, která nebyla vyplacena.

48 Zadruhé Komise v bodě 119 odůvodnění napadeného rozhodnutí uvádí, že částka skutečných ztrát ze smluv společnosti KWW, jak vyplývá ze zpráv auditora, které jí předložila Spolková republika Německo dne 30. června 1999, se rovnala 404 101 000 DEM.

49 Z toho důvodu se Komise v bodě 120 odůvodnění napadeného rozhodnutí domnívá, že KWW obdržela podporu o 108 399 000 DEM vyšší, než je výše jejích skutečných ztrát ze smluv.

50 Zatřetí Komise v bodech 116 a 121 odůvodnění napadeného rozhodnutí uvádí, že KWW neobdržela částku 82 400 000 DEM „provozní podpory na restrukturalizaci, která byla schválená Komisí“ a která odpovídala „vzdání se vyrovnání starých závazků“. Za těchto podmínek má Komise za to, že „[s]kutečnost, že se nadbytečně vyplacená podpora na vyrovnání ztrát ze smluv a nevyplacená podpora navzájem započítávají, je v souladu s [jejím] závazkem uvedeným ve schvalovacích rozhodnutích, který má zajistit, že příjemce obdrží pouze podporu, která je nezbytná na restrukturalizaci“.

51 Komise z tohoto posledně uvedeného konstatování v bodě 121 odůvodnění napadeného rozhodnutí vyvozuje, že částka 82 400 000 DEM musí být odečtena od nadbytečné podpory ve výši 108 399 000 DEM, kterou KWW obdržela na pokrytí ztrát ze smluv.

52 Vzhledem k těmto třem zjištěním, podle kterých KWW zaprvé obdržela „během restrukturalizace“ celkovou částku podpory ve výši 512 500 000 DEM, zadruhé vznikly skutečné ztráty ze smluv v celkové výši 404 101 000 DEM a zatřetí nebyla příjemcem podpory ve výši 82 400 000 DEM, která byla schválena, tak Komise v bodě 121 odůvodnění napadeného rozhodnutí došla k závěru, že KWW obdržela nadbytečnou podporu ve výši 25 999 000 DEM, jejíž navrácení je třeba nařídit.

53 Z těchto důvodů je třeba jednak uvést, že se Komise v napadeném rozhodnutí domnívala, že částka 62 500 000 DEM, kterou KWW obdržela jako náhradu za nevyplacenou podporu konkurenceschopnosti, byla součástí podpor, které byly určené a měly sloužit na pokrytí skutečných ztrát ze smluv, a že uvedená částka může být přinejmenším částečně předmětem navrácení.

54 Krom toho za předpokladu, že by KWW obdržela podporu ve výši 450 000 000 DEM pouze z titulu ztrát ze smluv a že, jak tvrdí žalobkyně, by částka podpory konkurenceschopnosti ve výši 62 500 000 DEM neměla být zohledněna v napadeném rozhodnutí, by tedy bylo třeba konstatovat, že Komise došla neprávem k závěru o existenci nadbytečné podpory. V takovém případě by totiž celková částka podpory obdržená z titulu ztrát ze smluv po odečtení nevyplacené podpory ve výši 82 400 000 DEM činila 367 600 000 DEM, což je méně než celková částka 404 101 000 DEM, která odpovídá skutečným ztrátám, které vznikly KWW v této souvislosti.

55 Vzhledem ke zjištěním uvedených výše v bodech 53 a 54, je tedy třeba přezkoumat, zda se v projednávané věci Komise dopustila zjevně nesprávného posouzení tím, že

zohlednila částku 62 500 000 DEM přiznanou KWW jako náhradu za nevyplacenou podporu konkurenceschopnosti proto, aby určila celkovou výši podpory, kterou KWW obdržela na pokrytí ztrát ze smluv.

56 Zaprvé je nesporné, že podpora schválená k pokrytí ztrát ze smluv a podpora konkurenceschopnosti jsou obě součástí kategorie provozních podpor, které upravuje čl. 4 odst. 1 směrnice 90/684.

57 Je třeba nicméně uvést, jak vyplývá z prvního a druhého rozhodnutí o schválení, jejichž příslušné části jsou uvedeny v bodech 13 a 14 výše, že Komise jasně rozlišila mezi podporou určenou k pokrytí ztrát ze smluv a podporou konkurenceschopnosti. Na jedné straně totiž uvedená rozhodnutí stanoví částky ve výši 6 100 000 DEM a 66 900 000 DEM jako „podporu konkurenceschopnosti“, tedy celkovou částku 73 000 000 DEM, přičemž účastnice řízení nepopírají, že z této částky bylo vyplaceno pouze 62 500 000 DEM. Nebylo uvedeno, že tato podpora měla být určena na pokrytí ztrát ze smluv. Na druhé straně, uvedená rozhodnutí stanoví částky podpor ve výši 11 700 000 DEM a 46 600 000 DEM, u kterých je konkrétně stanoveno, že měly sloužit pouze „na pokrytí části ztrát ze smluv na stavbu lodí podepsaných po 1. červenci 1990“.

58 Navíc z ustanovení smlouvy o koupi, ze kterých Komise vycházela v prvním a druhém rozhodnutí o schválení, zmíněných výše v bodech 13 a 14, vyplývá, že podpora určená na ztráty ze smluv se lišila od podpory související s konkurenceschopností. THA měla jednak na základě čl. 7 odst. 6 smlouvy o koupi přiznat podporu ve výši „450 000 000 DEM určenou k financování ztrát […] během restrukturalizace způsobených nedostatečnou produktivitou [KWW] a dalších ztrát souvisejících [v té době] s nedostatečnou konkurenceschopností [KWW]“. Krom toho v souladu s čl. 18 odst. 1 uvedené smlouvy, se THA zavázala vyplatit částku ve výši 73 000 000 DEM společnosti KWW, jestliže KWW neobdrží podporu na stavbu lodí. Stejně tak v předběžném plánu na vyplácení státních podpor, který byl připojen ke smlouvě o koupi a oznámen Komisi, jsou částky podpor konkurenceschopnosti uvedeny odděleně od částek podpor, které jsou určeny na pokrytí dalších provozních ztrát, včetně ztrát ze smluv.

59 Proto, i když podpora určená k pokrytí ztrát ze smluv a podpora konkurenceschopnosti jsou obě součástí kategorie provozních podpor upravených v čl. 4 odst. 1 směrnice 90/684, nemění to nic na skutečnosti, že Komise, ve svém prvním a druhém rozhodnutí o schválení, a to v souladu s dokumenty, které jí Spolková republika Německo oznámila, rozlišovala mezi uvedenými podporami, které měly mít odlišné určení, to znamená, jednak pokrýt ztráty ze smluv KWW, a jednak nahradit její nedostatečnou konkurenceschopnost.

60 Zadruhé rozhodnutí ze dne 10. února 1993, kterým Komise na základě čl. 4 odst. 1 směrnice 90/684 rozhodla o nevznesení námitek vůči změnám, které provedly německé orgány v režimu podpor konkurenceschopnosti ve prospěch všech německých loděnic, se vůbec nezmiňuje o tom, že podpora konkurenceschopnosti měla být určena výlučně na pokrytí ztrát ze smluv. Z uvedeného rozhodnutí totiž vyplývá, že režim podpor konkurenceschopnosti, který Spolková republika Německo oznámila Komisi před přijetím prvního a druhého rozhodnutí o schválení, měl za cíl, aby německé loděnice zůstaly konkurenceschopné, „pokud soutěží s loděnicemi ze zemí, které poskytují vyšší podpory lodnímu stavitelství", aniž by však Komise upřesnila, na jaké konkrétní ztráty by měla být podpora konkurenceschopnosti určena.

61 Komise se ostatně sama domnívá, že podpora konkurenceschopnosti nebyla nutně určena na pokrytí ztrát ze smluv.

62 Komise jednak ve své odpovědi na písemné otázky Soudu týkající se režimu, který se uplatní na podporu konkurenceschopnosti, výslovně uznává, že „podle [článku 4 směrnice 90/684] mohly loděnice [nacházející se na německém území] získat podpory [konkurenceschopnosti] bez ohledu na to, zda dotyčná smlouva [o stavbě lodí] byla ztrátová, nebo nikoli", takže „[j]inými slovy, nebylo nutné utrpět ztráty ze smluv [o stavbě lodí], aby bylo možné využívat podpory [konkurenceschopnosti]", nebo rovněž, v odpovědi na otázky Soudu na jednání, že „nárok na tuto podporu měl kdokoliv bez ohledu na to, zda mu vznikly ztráty, nebo nikoli". Komise tedy připouští, přinejmenším implicitně, že neexistuje příčinná souvislost mezi přiznáním podpory konkurence-

schopnosti a skutečností, zda uzavření smluv má za následek ztráty, nebo nikoli. Je tedy třeba v tomto ohledu odmítnout jako neopodstatněné tvrzení Komise, podle kterého podpora konkurenceschopnosti měla být určena na pokrytí ztrát ze smluv z důvodu, že výše uvedené podpory byla vypočítána na základě částek stanovených v každé uzavřené smlouvy o stavbě lodí.

63 Krom toho z čl. 3 odst. 1 německých pokynů vyplývá, že „podpora konkurenceschopnosti může být poskytnuta, pokud objednávky na stavbu nebo přestavbu [plavidel] byly závazně potvrzeny německými loděnicemi v období od 1. července 1990 do 31. prosince 1993“. Uvedené pokyny ale nijak neupřesňují, že by podpora konkurenceschopnosti měla být určena pouze na pokrytí ztrát ze smluv, a nikoli na další ztráty z provozu loděnic. Navíc neexistence takové zmínky je v souladu se samotným účelem podpory konkurenceschopnosti, která, jak vyplývá z rozhodnutí Komise ze dne 10. února 1993 (viz bod 10 výše), měla umožnit, aby všechny evropské loděnice, a nejenom loděnice Warnow Werft, mohly bojovat proti soutěžním praktikám některých asijských zemí na světových trzích, a to nezávisle na tom, zda uvedeným loděnicím vznikly ztráty související s uzavřením smluv na stavbu lodí, nebo nikoliv.

64 Je tedy třeba konstatovat, že v souladu s prvním a druhým rozhodnutím o schválení, rozhodnutím Komise ze dne 10. února 1993, německými pokyny i se samotným účelem podpory konkurenceschopnosti, nebyla KWW povinna určit uvedenou podporu na takové konkrétní výdaje, jakými jsou ztráty ze smluv.

65 Zatřetí uvádí zpráva ze dne 9. července 1996, že KWW skutečně obdržela částku ve výši 62 500 000 DEM jako náhradu za nevyplacenou podporu konkurenceschopnosti a že uvedená podpora je provozní podporou. Tato zpráva ale nespecifikuje, že uvedená částka měla být určena na pokrytí ztrát ze smluv a že skutečně na ně sloužila. V tomto ohledu je třeba konstatovat, že Komise nezpochybňuje tvrzení žalobkyň, podle kterého částka, kterou KWW obdržela jako náhradu za podporu konkurenceschopnosti, byla z účetního hlediska určena na rezervy KWW, a nikoli na pokrytí ztrát ze smluv.

66 Je tudíž třeba uvést, že se Komise nemohla dovolávat zprávy ze dne 9. července 1996 za účelem konstatování, že podpora konkurenceschopnosti skutečně sloužila k pokrytí ztrát ze smluv.

67 Začtvrté je třeba zdůraznit, že v odpovědi na otázky položené Soudem během jednání Komise nezpochybnila tvrzení žalobkyň, podle kterých, v podstatě, KWW mohla použít podporu konkurenceschopnosti na pokrytí jiných výdajů, než jsou výdaje vyplývající ze ztrát ze smluv.

68 Z výše uvedených zjištění tedy jednak vyplývá to, že podpora konkurenceschopnosti byla provozní podporou, u které KWW mohla bez omezení stanovit určení, a jednak to, že Komise neprokázala, že uvedená podpora byla skutečně určena společností KWW na pokrytí jejích ztrát ze smluv.

69 Je proto nutné dojít k závěru, že se Komise dopustila zjevně nesprávného posouzení tím, že usoudila, že podpora konkurenceschopnosti měla být zaúčtována jako podpory, které byly přiznány KWW pouze na pokrytí ztrát.

70 Argumenty, které uvádí Komise v této souvislosti, nelze přijmout.

71 Především je třeba odmítnout jako neopodstatněné argumenty Komise, podle kterých podpora konkurenceschopnosti musí být zohledněna při výpočtu výše podpory přiznané za účelem pokrytí ztrát ze smluv, jelikož uvedená podpora je součástí celkové částky podpory schválené „během restrukturalizace“ nebo „představuje příjem“, který umožnil snížit celkovou částku provozní podpory přiznanou KWW. Tyto argumenty totiž nijak nevyvracejí zjištění uvedená výše v bodech 68 a 69.

72 Mimoto je třeba rovněž odmítnout jako neopodstatněný argument Komise, podle kterého Kvaerner v rámci výlučných jednání, které vedla s THA za účelem odkoupení loděnice Warnow Werft společností KWW, souhlasila s tím, aby KWW obdržela z titulu ztrát ze smluv pouze 450 000 000 DEM, a nikoli 569 600 000 DEM, jak bylo původně zamýšleno, pouze tehdy, pokud KWW získá kromě toho podporu konkurenceschopnosti. Jak je totiž uvedeno výše v bodě 68, jelikož Komise výslovně schválila podporu konkurenceschopnosti společnosti KWW, nemůže být uvedená podpora postavena na roveň podpoře přiznané společnosti KWW na pokrytí pouze ztrát ze smluv, která měla být sama předmětem navrácení v případě nadměrného vyplacení.

73 Vzhledem ke všem výše uvedeným úvahám je třeba zrušit napadené rozhodnutí, aniž by Soud musel rozhodnout o první části druhého žalobního důvodu, jakož i o dalších důvodech vznesených žalobkyněmi.

**K nákladům řízení**

74 Podle čl. 87 odst. 2 jednacího řádu se účastníku řízení, který neměl úspěch ve věci, uloží náhrada nákladů řízení, pokud to účastník řízení, který měl ve věci úspěch, požadoval.

75 Vzhledem k tomu, že žalobkyně požadovaly náhradu nákladů řízení a Komise neměla ve věci úspěch, je důvodné posledně uvedené uložit náhradu nákladů řízení.

Z těchto důvodů

SOUD (první senát)

rozhodl takto:

1) **Rozhodnutí Komise 2005/374/ES ze dne 20. října 2004 o státní podpoře poskytnuté Německem loděnici Kvaerner Warnow Werft se zrušuje.**

2) **Komise ponese vlastní náklady řízení a nahradí náklady řízení vzniklé Aker Warnow Werft GmbH a Kvaerner ASA.**

Tiili Dehousse Wiszniewska-Białecka

Takto vyhlášeno na veřejném zasedání v Lucemburku dne 10. března 2009.

Podpisy.